

กิจกรรมส่งเสริมการใช้สารสนเทศ
เรื่อง การเขียนเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ / สัญญาอนุญาต (Creative commons)
และการนำ IT มาประยุกต์ใช้

นางสาวทิพย์วาทิ กรรัมย์¹
นางอัษฎาดา ตั้งดวงดี²
นางสาวอุดมลักษณ์ เวียงงาม³

สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรมวิทยาศาสตร์บริการ (วศ.) เป็นแหล่งให้บริการสารสนเทศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนให้คำแนะนำวิธีการสืบค้นสารสนเทศและการเขียนเอกสารอ้างอิง เนื่องจากการอ้างอิงนั้นมีความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าแหล่งสารสนเทศประเภทต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงถึงในผลงาน อันแสดงถึงจริยธรรมทางวิชาการ ความน่าเชื่อถือของผลงานนั้น ๆ และยังเป็นประโยชน์กับผู้อ่านผลงานในการติดตามและเข้าถึงข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าในภายหลัง ทั้งนี้การอ้างอิงตามมาตรฐานสากลนั้นมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้หรือตามที่หน่วยงานที่เป็นเจ้าของสิ่งพิมพ์เป็นผู้กำหนด ดังนั้นการเขียนเอกสารอ้างอิงทางวิชาการจึงเป็นส่วนที่นักวิจัยหรือผู้เขียนบทความวิชาการควรมีความรู้และความเข้าใจรูปแบบต่าง ๆ ในการอ้างอิง และในปัจจุบันมีการพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อให้การเขียนอ้างอิงสะดวก รวดเร็วมากขึ้น ซึ่งผู้เขียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเขียนผลงานทางวิชาการต่อไป นอกจากนี้การเลือกใช้แหล่งข้อมูลทรัพยากรแบบเปิดเพื่อประกอบการเขียนผลงาน ก็มีประเด็นพิจารณาและเลือกนำมาใช้ประโยชน์ได้ เพราะปัจจุบันมีแหล่งทรัพยากรที่อนุญาตให้นำผลงานนำมาใช้ต่อได้โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากปัจจุบันมีการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการคัดลอกผลงานบนสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ หรือแม้แต่การคัดลอกผลงานทางการศึกษา ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย ดังนั้นเพื่อลดความเสี่ยงในการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ จึงมีการนำสัญญาอนุญาต (Creative commons) มาใช้เป็นข้อตกลงให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถแชร์ผลงานกับผู้อื่นได้อย่างยืดหยุ่นมากขึ้น โดยสงวนสิทธิ์บางประการมากกว่าการสงวนสิทธิ์ทั้งหมดผู้ที่นำผลงานไปใช้จึงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้กำหนดไว้ ทำให้ผลงานดังกล่าวถูกนำไปต่อยอดได้โดยไม่ต้องแจ้งขออนุญาตเจ้าของผลงานก่อน อย่างไรก็ตาม การนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ต้องทราบเงื่อนไขหรือรายละเอียดในการนำมาใช้งานต่อด้วย เพราะหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น จะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ทันที

ด้วยเหตุนี้ กรมวิทยาศาสตร์บริการจึงตระหนักในความสำคัญของการให้ความรู้และทักษะการเขียนเอกสารอ้างอิง เพื่อให้บุคลากร วศ. มีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ผลักดันให้วารสารวิชาการของ วศ. “Bulletin of Applied Science” ผ่านการประเมินเป็นวารสารวิชาการระดับชาติได้

¹ นักวิทยาศาสตร์

² นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

³ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

และส่งผลให้บทความวิชาการของกรมวิทยาศาสตร์บริการเป็นที่น่าเชื่อถือและได้รับการอ้างอิงในผลงานวิชาการของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป จึงจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สารสนเทศ เรื่อง การเขียนเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ/ สัญญาอนุญาต (Creative commons) และการนำ IT มาประยุกต์ใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้งานเครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการอ้างอิงทางวิชาการ และเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศแบบเปิดในการต่อยอดงานด้านวิจัยและวิชาการได้ ซึ่งกิจกรรมนี้จัดเมื่อวันที่ ๓ - ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ อาคารสถานศึกษาเคมีปฏิบัติ กรมวิทยาศาสตร์บริการ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น จำนวน ๗๗ คน โดยมี ดร.ลดา พันธุ์สุขุมธนา นักวิทยาศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิ และรักษาการผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นประธานกล่าวเปิดงาน และมีวิทยากรร่วมบรรยาย ๒ ท่าน จากสำนักหอสมุดฯ วศ. คือ นางสาวอุดมลักษณ์ เวียงงาม นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ บรรยายในหัวข้อการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ความสำคัญของการอ้างอิง และระบบอ้างอิงทางวิชาการ ที่มีรูปแบบการอ้างอิงต่าง ๆ ตามมาตรฐานสากล พร้อมยกตัวอย่าง ACS, APA, ISO 690, Vancouver และ นางสาวทิพย์วาทิ กกรัมย์ นักวิทยาศาสตร์ ได้บรรยายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาต (Creative Commons) ความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อตกลงการแชร์ผลงานระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์กับผู้อื่น ตลอดจนการใช้งานโปรแกรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเขียนอ้างอิง โดยผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติการใช้โปรแกรม Microsoft Word และ Zotero ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๑ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๑๒ ทั้งนี้ขอคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาให้จัดกิจกรรมนี้ปีละ ๑ ครั้ง เพื่อทบทวนความรู้มาตรฐานการอ้างอิง และ Creative Commons รวมถึงการประยุกต์ใช้เครื่องมือด้าน IT กับงานวิจัย

เห็นได้ว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ นอกจากจะได้รับความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและการประยุกต์ใช้เครื่องมือด้าน IT ในการอ้างอิงและ Creative commons แล้ว ความรู้นี้ยังเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยและผู้ศึกษาค้นคว้า เพื่อการเขียนบทความหรือรายงานในการปฏิบัติงานต่อไปอีกด้วย

